Domonkos Endre

A lisszaboni szerződés melletti érvek és ellenérvek

Bevezetés

Az Európai Unió huszonhét tagországának állam- és kormányfői 2007. december 13-án írták alá az EU intézményi és döntéshozatali rendszerének megreformálásáról szóló lisszaboni szerződést. A tagállamok által kialkudott kompromisszumokon alapuló szöveg közel hat év folyamatos belső reformkísérleteinek végére tett pontot. A folyamat 2002 februárjában kezdődött, amikor az Európai Konvent – Valéry Giscard d'Estaing volt francia elnök vezetésével – hozzálátott az EU alkotmányának megszövegezéséhez. A francia és a holland szavazók azonban 2005-ben nemet mondtak a tervezetre. Vétójuk intézményi válságot és belső meghasonulást eredményezett az Európai Unióban.

A lisszaboni szerződést hatályba lépéséhez valamennyi uniós államnak ratifikálnia kellett. Miután a Cseh Köztársaság elnöke, Václav Klaus 2009. november 3-án aláírta a cseh ratifikációról szóló okmányt, gyakorlatilag minden akadály elhárult a szerződés életbe lépése elől, amely így december 1-jén jogerőre emelkedhetett.

A ratifikáció folyamata a tagországok határozott nemzeti érdekérvényesítése miatt korántsem volt zökkenőmentes. Számos tagállam (Cseh Köztársaság, Írország, Nagy-Britannia) a nemzeti szuverenitás korlátozásával, a föderális Európa megteremtésének szándékával, valamint egy európai „szuperállam" létrehozásának tervével azonosította a lisszaboni szerződést.

Elemzésem célja a szerződéssel kapcsolatosan megfogalmazott érvek és ellenérvek ismertetése. Vizsgálódásom középpontjában az egyes tagországok (Dánia, Cseh Köztársaság, Írország és Nagy-Britannia) specifikus érdekeinek bemutatása áll. Fontos szempontnak tartom a szerződéssel és az EU jelenlegi működésével kapcsolatos bírálataik rövid áttekintését. Ugyanakkor a lisszaboni szerződés rendelkezései által bevezetett intézményi és szervezeti változások részletes elemzésével nem kívánok foglalkozni.

Lisszaboni szerződés: pozitív előrelépés vagy megoldatlan kérdések sokasága?

A hagyományos megközelítés szerint a lisszaboni szerződés az EU intézményi reformját és döntéshozatali mechanizmusának hatékonyabbá tételét szolgálja. Az intézményi válság elkerülése érdekében kötött és kompromisszumokon alapuló szerződés – egy kisebb változtatás kivételével – megtartja az alkotmányban szereplő intézményi reformokat (az Európai Bizottság megválasztásának módja 2014-től, a kettős többségi szavazási rendszer és a minősített többséggel történő döntéshozatal kiterjesztése az egyhangú döntéshozatal helyett). Önálló jogi személyiséggel ruházza

fel az EU-t, egyúttal új tisztségeket (az Európai Tanács elnöke és az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője) is létrehoz annak érdekében, hogy az Európai Unió globális szereplőként jelenjen meg a nemzetközi politikában. A szerződéshez nyilatkozatként hozzáfűzött *Alapvető emberi jogok chartája* pedig megerősíti az uniós állampolgárok jogait.

A másik legfontosabb változás, hogy a szerződés értelmében megnő az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek szerepe az uniós döntéshozatalban. Ha egy tagállam törvényhozása úgy gondolja, hogy indokolatlanul hatáskört vonnak el tőle, a döntés felülvizsgálatát kérheti. Bevezetésre kerül egy teljesen új intézmény: ha az EU egymillió állampolgára aláírásával hitelesít egy kérelmet, az Európai Bizottságnak felül kell vizsgálnia a vonatkozó jogszabályt.

Az elmúlt évek energiaválsága után lényeges változást jelent, hogy az energiabiztonság a közös uniós politikák részévé válik. A szerződés kimondja, hogy az energiaellátás terén a tagállamoknak szolidaritást kell vállalniuk a nehéz helyzetbe került országokkal. Az energetikai rendszerek összekapcsolására közösségi támogatások igényelhetők, ami nem csupán a kelet-közép-európai országok, hanem egész Európa energiaellátása szempontjából döntő fontosságú tényező.

A bel- és igazságügyi együttműködés további elmélyítése révén az eddigieknél hatékonyabbá válhat a határokon átnyúló, közös rendőrségi munka, a szervezett bűnözés és az illegális bevándorlás elleni küzdelem. A szerződés emellett kiemelt célként fogalmazza meg a globális felmelegedés csökkentése érdekében az együttes fellépés szükségességét.

A lisszaboni szerződés ugyanakkor közel ötven területen vezeti be a minősített többséggel történő döntéshozatalt, és nyilatkozatban rögzíti a közösségi jog elsőbbségét a nemzetivel szemben. Számos uniós tagország ezért úgy véli, hogy a szerződés célja nem más, mint egy, kizárólag a német–francia érdekeknek megfelelő, föderális Európa megteremtése, melynek során a közösségi intézmények által meghozott döntések korlátozzák a tagállamok nemzeti szuverenitását. E félelmek nem alaptalanok, ugyanis számos olyan kérdés van, amelyet a dokumentum nem válaszol meg kielégítően.

A lisszaboni szerződés újabb lendületet adhat az európai integrációnak, javíthatja az EU intézményrendszerének működését, de továbbra is kérdés, sikerül-e mindezt az unió polgárai számára valódi tartalommal megtölteni. Az integrációs szervezet – éppen tagállamai gazdasági, intézményi és kulturális különbözősége miatt – egyre nagyobb heterogenitást mutat. Emiatt és a tagországok közötti érdekellentétek következtében az Európai Unió nem ad választ olyan kérdésekre mint a bevándorlás, munkahelyteremtés, kisebbségi jogok. Ezekben ugyanis komoly törésvonalak mutatkoznak a tagállami érdekek mentén.

A szerződés nem határozza meg az unió továbbfejlődésének irányát. Nem tisztázza pontosan, mit kell az európai integráció fogalma alatt értenünk. Továbbra sem egyértelmű, hogy az EU csak egy gazdasági együttműködés vagy értékközösség is

egyben. A dokumentum rendelkezéseiből nem derül ki, hogy az Európai Unió nemzetközi szervezet vagy államközi formáció.

A tagországok között abban sincs egyetértés, hogy az unió inkább egy szociális Európa megteremtésének irányába mozduljon-e el, vagy működése során főleg a szabadpiaci elvek érvényesüljenek. Ám a jelenlegi pénzügyi-világgazdasági válság mindenképp megköveteli egy integrált, az eddigieknél szolidárisabb Európa megteremtését.

Külpolitikai téren az Európai Unió tagországairól elmondható, hogy a legfontosabb kérdésekben – az iraki háborútól a koszovói függetlenedésen át az Oroszországhoz fűződő viszonyig – mindeddig önálló, sokszor egymással teljesen ellentétes politikát folytattak és folytatnak.

A lisszaboni szerződés jelentős előrelépést jelent számos, az EU működését érintő intézményi és döntéshozatali kérdésben, továbbá lehetővé teszi, hogy az unió immár globális szereplőként jelenjen meg a nemzetközi politikában. De úgy gondolom, egy sor olyan terület említhető (az integrációs szervezet fejlődésének irányvonala, a bevándorlás kérdése, az EU versenyképességének javítása, a kisebbségi jogok), amelyre a dokumentum nem ad egyértelmű választ. Az uniónak e kérdésekben az eddigieknél határozottabb álláspontot kell képviselnie, ha hosszabb távon meg akarja őrizni vezető szerepét a világpolitikában.

Lisszaboni szerződés: nemzeti érdekérvényesítés vs. euroszkepticizmus

Az elmúlt időszakban az unión belül – mind a hivatalos politika, mind pedig a közvélemény szintjén – megerősödött az euroszkepszis. Az EU ugyanis az utóbbi időben nem gyengítette, hanem felerősítette a nemzetekhez tartozás lehetőségét, ezért erős az ellenállás egy „európai szuperállammal" szemben. Az euroszkepticizmus kifejezést nehéz pontosan definiálni, mivel többféle összefüggésben használják, főként a sajtóban. Az „euroszkeptikus" jelzővel leginkább azokat a pártokat, politikusokat illetik, akik ellenzik magát az integrációt, illetve az EU-ból való kilépést szorgalmazzák. Már intézményes képviselettel rendelkeznek az Európai Parlamentben is. 2009. október 24-én ugyanis megalakult az Európai Nemzeti Mozgalmak Szövetsége (Alliance of European Nationalist Movements), amelyben a francia Front National, az olasz Fiamma Tricolore, a svéd nemzeti demokraták, a belgiumi vallonok, valamint a magyar Jobbik képviselői vesznek részt. Fő törekvésük a föderális Európa helyett egy európai konföderáció megteremtése, amelyben a tagállamok megtarthatnák nemzeti önrendelkezésüket. Ez az irányvonal hagyományosan erős az angolok között, de számottevő befolyással bír Skandináviában is. Dániában például tizennyolc százalék körül van azok aránya, akik egyenesen a kilépést sürgetik.

Dánia határozottan ragaszkodik szuverenitásának fenntartásához olyan területeken, mint a monetáris-, biztonság- és védelempolitika. Az 1992. december 12-én Edinburghban létrejött kompromisszum értelmében nem vesznek részt az EU

védelmi jellegű döntéseinek kialakításában és végrehajtásában. Biztonsága garantálását hosszabb távon ugyanis továbbra is euroatlanti keretek között tudja elképzelni. Azt is kinyilvánította, hogy nem vesz részt az Európai Monetáris Unió harmadik szakaszában. A bel- és igazságügyi együttműködés terén meghozott döntéseket pedig nemzeti parlamentjének is jóvá kell hagynia. Az Európai Unió által biztosított engedmények (opt-out) azt mutatják, hogy a skandináv ország egy számos kérdésben állhatatosan képviseli álláspontját.

Jens Peter Bonde EP-képviselő a lisszaboni szerződéssel kapcsolatban kijelentette, hogy annak elfogadása a ratifikálásáig nem jelent mást, mint kormányfők közti megállapodást, aminek azonban nincs jogi hatálya, és nem kötelezi semmire a tagállami kormányokat. Értelmezése szerint csak akkor lehet „jogilag kötelező hatályú" dokumentumról beszélni, ha azt mindenütt haladéktalanul ratifikációra bocsájtják, hogy egyúttal „ismét teret adjanak a lisszaboni szerződés feletti vitáknak". A dán nemzeti parlament végül 2008. április 24-én ratifikálta a szerződést.

A nemzeti szuverenitás elvéhez való ragaszkodás figyelhető meg Írország esetében is. A 2008. június 12-én megtartott népszavazáson a lakosság közel ötvennégy százaléka utasította el a lisszaboni szerződést. A szerződésellenes tábor erejét leginkább a kormány iránti negatív közvélekedés adta. A szocialisták és a nacionalista Sinn Fein párt elsősorban Brian Cowen miniszterelnököt és kormányát hibáztatták azért, hogy bankrendszerük épphogy elkerülte az összeomlást. A gazdasági recesszióért, melynek következtében a 12,6%-ra nőtt a munkanélküliség, szintén a kormányt tették felelőssé. A Sinn Fein vezetője, Garry Adams arra biztatta a szavazókat, hogy a szerződést használják fel a kormány és támogatóik eltávolítására. Az utóbbiakat pánikkeltéssel és negatív kampány folytatásával vádolta, s emlékeztetett arra, hogy ők azok az üzletemberek, akik az elmúlt hatvan év legsúlyosabb gazdasági krízisébe vezették az országot és az Európai Uniót.

Mindazonáltal, az írek elutasító véleménye nem vezetett olyan belső válsághoz az EU-ban, mint amilyen az alkotmányos szerződést elutasító francia és holland népszavazás után volt tapasztalható. Az Európai Bizottság elnöke, José Manuel Durao Barroso a ratifikáció folytatása mellett érvelt, annak érdekében, hogy a dokumentumban megfogalmazott célkitűzések maradéktalanul megvalósuljanak. Az írek a ratifikálásáért cserébe garanciákat kértek az Európai Uniótól az oktatás-, a családjog- és az adópolitika területén.

Az EU-tagországok állam- és kormányfői hosszú egyeztetések után, 2009. június 29-én jóváhagyták az Írország számára biztosítandó garanciákat. Ennek értelmében EU tanácsi határozatban nyilvánították ki az ír alkotmány semlegességét a lisszaboni szerződés számos vonatkozásában. Megerősítették, hogy a szerződés tiszteletben tartja az ország hagyományos semlegességét, meghagyja az ír alkotmány rendelkezési szabadságát az élethez való jog, az oktatás és a családjog terén, s az adópolitikában sem okoz majd változást a nemzeti és európai kompetenciák eddigi megosztásában. A „jogi garanciák" sorát az Európai Tanácsnak a „munkavállalók jogai és a szociálpolitika fontossága" melletti ünnepélyes, elvi kiállása és az ír

kormánynak a semlegesség megerősítésére vonatkozó, egyoldalú nyilatkozata egészítette ki.

E megállapodásokat követően, a 2009. október 2-án megtartott népszavazáson az ír lakosság közel 67,1%-a támogatta a lisszaboni szerződést, ami a tavaly júniusban rendezett referendumhoz képest húsz százalékkal jobb eredmény. Az írek közt egy „igen-kampánnyal" népszerűsítették az EU új szerződését. Ebben Jerzy Buzek, az Európai Parlament elnöke és Lech Walesa, a lengyelországi Szolidaritás mozgalom egykori vezetője is részt vett.

A népszavazás sikerében meghatározó szerepet játszott, hogy az Európai Bizottság közel 14,8 millió eurós támogatást fogadott el a Dell írországi gyárából elbocsátott dolgozók megsegítésére. Az Európai Beruházási Bank forrásaiból 500 millió eurót fordítanak az ír villamosenergia-szektor fejlesztésére. Ebből 300 millióval Írország és Wales közötti tengeralatti vezeték kiépítését fogják finanszírozni, a fennmaradó összeget megújuló energiaforrásokba fektetik: 2012-ig a szigetország szélenergia-felhasználó kapacitását mintegy hetven százalékkal kívánják növelni. Az EU-intézményekből érkező támogatás mellett döntő fontossága volt az ír kis- és középvállalkozók szövetségének kiállása a lisszaboni szerződés mellett. A vállalati szektor úgy vélekedett, hogy az országnak épp a pénzügyi-világgazdasági válság negatív hatásai miatt van szüksége egy erős és szolidáris Európára.

Miután megszületett az ír népszavazás eredménye, és Lech Kaczynski lengyel köztársasági elnök – aki korábban ehhez kötötte a lisszaboni szerződés aláírását – 2009. október 10-én végre teljesítette ígéretét, a Cseh Köztársaság maradt az egyetlen olyan tagállam, amely még nem ratifikálta a szerződést. Bár a szenátus 2009. május 6-án jóváhagyta azt, Václav Klaus kijelentette, hogy nem hajlandó aláírni. A cseh államfő élesen bírálja a szerződés rendelkezéseit. Meggyőződése szerint az aláássa az európai demokráciát és a szabadpiac elvét, sérti az ország nemzeti szuverenitását, az intézkedések többsége pedig a kommunizmus idejét idézi. Klaus elutasítja a globális klímaváltozás elleni fellépés szükségességét, és ellenzi a közös valuta, az euró bevezetését is. Szerinte az Európai Uniónak a visegrádi országok közötti integrációs együttműködés keretéül szolgáló Közép-Európai Szabadkereskedelmi Megállapodáshoz (CEFTA) hasonló irányban kellene fejlődnie.

A helyzetet tovább bonyolította, hogy a prágai parlament nagy része is kritikusan tekintett a lisszaboni szerződésre. A szociáldemokraták és a kormánykoalícióban lévő kereszténydemokraták a mielőbbi ratifikálás mellett foglaltak állást, az ellenzékben lévő kommunisták pedig népszavazást követeltek róla, erre azonban nem került sor.

2009. szeptember 17-én, az uniós vezetők csúcsértekezletén Václav Klaus kijelentette, hogy a cseh ratifikáció a tervezett időponthoz képest akár hat hónappal is kitolódhat, ha a szenátus alkotmánybírósági vizsgálatot kezdeményez. Szeptember 29-én tizenhét konzervatív szenátor meg is tette ezt: annak megállapítását kérték, hogy a szerződés összeegyeztethető-e az ország alkotmányával.

Klaus közben megszerezte a brit Konzervatív Párt és annak elnöke, David Cameron támogatását is. A toryk vezetője szintén elutasítja a lisszaboni szerződésnek az Egyesült Királyság szuverenitását sértő rendelkezéseit, és kilátásba helyezte, hogy ha a 2010 májusában tartandó választások után pártja kerül hatalomra, népszavazást fognak kiírni a kérdésben. A cseh államfő eredeti célja a ratifikációs folyamat 2010 tavaszáig történő elhúzása volt.

A Cseh Köztársaság és Nagy-Britannia Európa-politikája sok hasonlóságot mutat. Mindkét ország laza kormányközi együttműködés alapján képzeli el az EU működését, és elutasítja a németek és franciák által szorgalmazott föderális Európa tervét. Euroszkepticizmusuk nem azt jelenti, hogy az EU ellenségei lennének, vagy szabadulnának a tagságtól: csak megkérdőjelezik egy-egy elvi alapvetését, illetve intézkedését. Szerintük a német–francia vezetés „túlmisztifikálja" a szerződést, és állandóan azt sulykolja, hogy elfogadása nélkül az egész EU el fog veszni. Ezt az álláspontot képviseli következetesen Nicolas Sarkozy francia elnök, aki többször hangsúlyozta, hogy a „lisszaboni szerződés ratifikálása nélkül nem lehetséges az EU további bővítése." A Cseh Köztársaság és Nagy-Britannia ezzel szemben úgy gondolja, a szerződés ennél jóval összetettebb kérdést jelent, ezért az európai ügyek kialakítása során figyelembe kell venni a többi tagállam specifikus érdekeit is.

A cseh elnök a lisszaboni szerződés hatályba lépését az alapjogi charta alóli mentesség megadásától tette függővé, mert szerinte kizárólag az jelentene garanciát arra, hogy a második világháború után elüldözött szudétanémetek ne követelhessenek az Európai Bíróságon anyagi jóvátételt az elkobzott vagyonukért és ingóságukért. E lépéssel Klaus olyan visszavonulási lehetőséget keresett, amelyet nagyobb presztízsveszteség nélkül megúszhatott. Másfelől a kezdeményezés belpolitikai célokat is szolgált, mivel a cseh közvélemény közel hatvanöt százaléka támogatta az elképzelést. Az igényekkel szemben Ausztria, Németország és Magyarország hevesen tiltakozott.

2009. október 30-án az EU állam- és kormányfői megtárgyalták a lisszaboni szerződés ratifikációját elősegítő „cseh garanciák" ügyét. A csúcsértekezleten elfogadott zárónyilatkozat kimondta, hogy az *Alapvető emberi jogok chartája* csakis az EU-intézmények vonatkozásában hatályos, a tagországokra nézve csak akkor érvényes, ha uniós joganyagot hajtanak végre. Döntés született arról is, hogy közzétesznek majd egy *Jegyzőkönyv az EU alapvető jogok chartájának alkalmazásáról a Cseh Köztársaságban* című dokumentumot is, amely leszögezi: a lisszaboni szerződéshez csatolt, a charta végrehajtásáról szóló 30. számú jegyzőkönyv (hatálya alól mentesítve Lengyelországot és Nagy-Britanniát) Csehországra is érvényes lesz. Jogilag a csehek vonatkozásában mindez csak akkor léphet hatályba – szemben a már elfogadott lisszaboni szerződéssel –, ha egy jövőbeli EU-szerződéshez (ez lehet pl. egy következő csatlakozási szerződés) az említett jegyzőkönyvet csatolják, és azt mind a huszonhét tagállam ratifikálni fogja.

Véleményem szerint, az uniós csúcstalálkozón elért eredményeket erős fenntartásokkal kell kezelni. A tagországok állam- és kormányfői elhamarkodottan

döntöttek a cseh "jogi garanciák" kérdésében, és nem vették figyelembe azok jövőben várható politikai, erkölcsi és jogi következményeit. Az, hogy a lisszaboni szerződés utólagos módosítását összekapcsolják Horvátország csatlakozásával, alkotmányjogi aggályokat is felvet. A Cseh Köztársaságot megillető mentességek ráadásul nem december 1-jével, hanem Horvátország csatlakozási szerződésének ratifikációját követően lépnének hatályba. A horvát uniós tagság és az alapjogi charta alóli mentességről szóló jegyzőkönyv összekapcsolása két egymással ellentétes kérdéskört jelent. Emellett figyelembe kell venni azt a körülményt is, hogy Horvátország csatlakozásának időpontjára a tagországok egy részében a nemzeti parlamentek összetétele is megváltozik, így egyáltalán nem biztos, hogy az újak a jelen formában megszavazzák a Cseh Köztársaságnak az alapjogi charta alóli mentességét.

Ebben a helyzetben a legjobb megoldás az lenne, ha a huszonhét EU-tagország politikai nyilatkozat formájában kinyilvánítaná, hogy a lisszaboni szerződésnek nincs visszaható hatálya. Ezzel a lépéssel elkerülhetővé válna a szerződéshez kapcsolt jegyzőkönyv miatti alkotmányjogi vita.

Miután a cseh alkotmánybíróság a lisszaboni szerződést az ország alaptörvényével összeegyeztethetőnek találta, Václav Klaus – az EU által biztosított jogi garanciák birtokában – 2009. november 3-án aláírta a ratifikációs okmányt. Ezzel gyakorlatilag elhárult minden akadály a szerződés december elsejei jogerőre emelkedése elől. Klaus leghűségesebb szövetségese, a brit konzervatívok vezetője, David Cameron pedig lemondott arról, hogy Nagy-Britanniában a szerződésről 2010 tavaszán népszavazást tartsanak. Mindez azonban nem jelentette azt, hogy a toryk teljesen feladták volna euroszkeptikus álláspontjukat. Cameron kijelentette, hogy „ha a konzervatívok jövőre kormányra kerülnének, törvényben tiltanák meg további brit szuverenitási jogkörök átadását az Európai Uniónak." Külön szuverenitási törvényt is alkotnának, amely egyértelművé tenné, hogy a végső kormányzati fennhatóság Nagy-Britanniában marad. Tárgyalásokat kezdenének az Európai Unióval arról is, hogy Nagy-Britannia teljes mentességet kapjon a lisszaboni szerződéshez csatolt európai alapjogi charta hatálya alól. Ennek célja az, hogy uniós bíróságok „ne értelmezhessenek át olyan EU-jogszabályokat, amelyek Nagy-Britanniát is érintik."

Václav Klausnak és David Cameronnak a lisszaboni szerződés ratifikációjának meghiúsítására irányuló törekvése inkább belpolitikai kezdeményezésnek tekinthető. Hangsúlyoznunk kell, hogy egyik ország sem szándékozik kilépni az integrációs szervezetből. Ha Csehország megtagadná az EU intézményét, azzal tulajdonképpen a rendszerváltás utáni évtized politikai fejlődését tagadná meg, melynek alapvetését a „visszatérés Európába" jelszó képezte: e folyamatnak mintegy megkoronázása volt a 2004-es EU-csatlakozás.

A pénzügyi-világgazdasági válság következményei miatt mindkét állam érdekelt egy, az eddigieknél szolidárisabb és integráltabb Európa megteremtésében. A britek és a csehek, a többi kelet-közép-európai és skandináv állammal együtt, a jelenleginél jóval kisebb bürokrácián alapuló integrációs szervezetet képzelnek el, amely

nagyobb figyelmet fordítana a gazdasági-pénzügyi reformokra, valamint az EU versenyképességének javítására.

Úgy gondolom, a fent említett brit–cseh elképzelések jelentős része ezért – különös tekintettel az Európai Unió versenyképességének javítására, az elkerülhetetlenül szükséges pénzügyi és gazdasági reformokra - döntő fontosságú lehet az integrációs szervezet jövőbeli fejlődése szempontjából.

Konklúzió

A lisszaboni szerződés, amely az Európai Unió intézményrendszerének megreformálását és döntéshozatalának hatékonyabbá tételét szolgálja, komoly előrelépést jelent az integrációs szervezet történetében. A szerződés azonban számos kérdéskörre (többek között az európai integráció fejlődésének jövőbeli irányára, a bevándorlás-politikára, az EU versenyképességére és a kisebbségi jogokra) továbbra sem ad egyértelmű választ.

A tagországok által megfogalmazott aggályok jelentős része nemzeti szuverenitásukhoz kötődik. Az EU az elmúlt időszakban ugyanis nem gyengítette, hanem felerősítette a nemzethez tartozást, ezért erős az ellenállás egy európai "szuperállam" létrehozásával szemben. A dánok, az írek, a csehek és a britek elutasítják a németek és franciák által szorgalmazott föderális Európa tervét, és egy kevésbé bürokratikus, ugyanakkor a többi kelet-közép-európai és északi tagállam specifikus érdekeit jobban figyelembe vevő integrációs szervezetet képzelnek el.

Mindazonáltal elmondható, hogy a tagállamok között az intézményi és személyi kérdésekben zajlott alkufolyamat 2009. november 19-én, a tagországok állam- és kormányfőinek részvételével megtartott csúcsértekezleten lezárult. Ekkor hoztak döntést a lisszaboni szerződés által létrehozott közös kül- és biztonságpolitikai főképviselő és az Európai Tanács elnökének személyét illetően. A megállapodás értelmében az ET állandó elnökévé a belga kereszténydemokrata miniszterelnököt, Herman Van Rompuyt, míg az EU kül- és biztonságpolitikai főbiztosává a brit Cathrine Ashtont nevezték ki. Mivel az Európai Bizottság mandátuma október 31-én lejárt, és a testület november 1-jétől csak korlátozott hatáskörökkel működött, a tagállamoknak egyezségre kellett jutniuk az új testület összetételében. Mindezek és a további kérdések összehangolt lépéseket és nagyfokú kompromisszumkészséget követeltek meg valamennyi tagállamtól.

2009 december 15.

Első közlés: MKI *Gyorselemzések*, 2009/34
http://www.kulugyiintezet.hu/index.php?oldal=23&kep=2&gyors=34